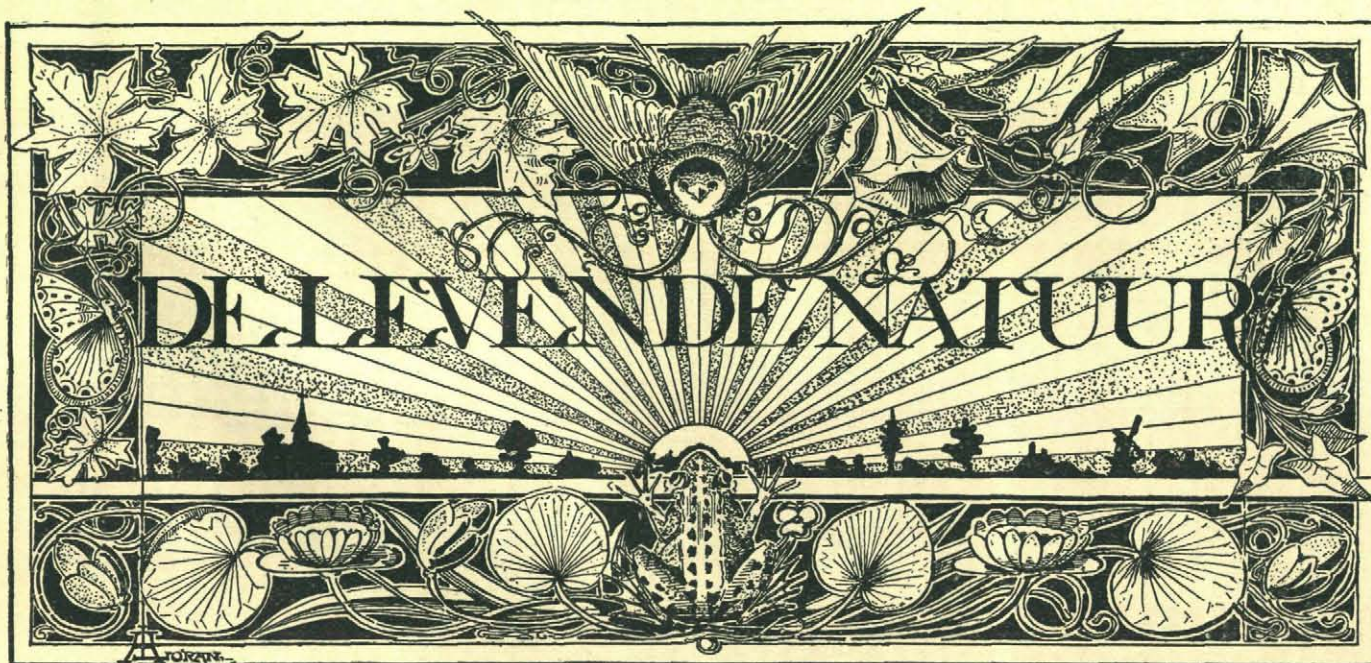

REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE:

E. HEIMANS, PL. MUIDERGRACHT 55.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

TERSCHELLING.

(Vervolg).

Den volgenden dag gingen we in allen ernst en met alle beschikbare hulptroepen het Zonneroosje zoeken. We genoten weer het gezelschap van eenige Amsterdammer Terscellingers, een volwassene en drie kinderen, zoodat we zeven man sterk het duin intogen. Toch waren onze vooruitzichten niet schitterend, want we hadden vernomen, dat nu reeds twee jaar achtereen met mager of geen succes naar 't lieve bloempje gezocht was.

Het schijnt, dat de harde winters in het laatste tiental jaren der vorige eeuw het plantje, dat min of meer een zuidelijken aard heeft, onherstelbaar hebben geknauwd. In zijn Flora der Noordze-eilanden (1864) verme'dt Holkema het voor Terscelling zoowel als voor Vlieland als een der meest algemeene duinplanten en nu is er weinig of niets meer van over.

Intusschen waren wij goedsmoeds het duin ingetrokken. Over het algemeen houd ik niet van natuuronderzoekers-karavanen, maar ditmaal had ik schik in mijn bende. We hadden de jongens goed uitgelegd, hoe 't Zonneroosje er uit moest zien en nu snuffelden ze met een heerlijke drift richeltjes en heuvels af, joegen hier een wulp op en ginds een hagedis, maar 't bloempje vonden ze niet.

Dan weer had er een een kneuennest met mooie

eitjes, een ander vond een sterntjesnest en een klein half uurtje hielden wij ons op, om even uit te blazen en wat groote gaten na te graven in een steilen duinrand en daar zaten dan mooie padden in: die aardige met de gele middenstreep over den rug.

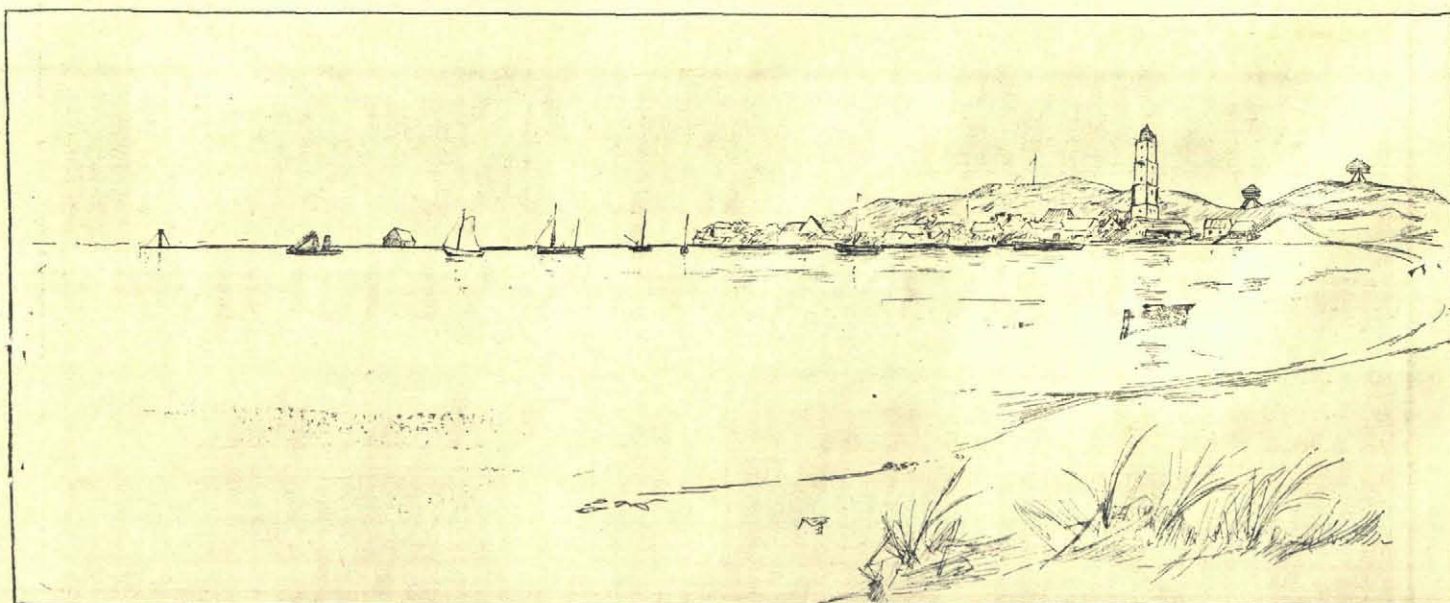
Deze is op de Noordze-eilanden bijzonder algemeen en zijn koddige, onbeholpen voetsporen staan overal in 't zand gekrast.

Zoo gingen wij door Doodemanskisten, de Bolle-kamer, de Middenkamer en nog allerlei kamers en plakken en belandden eindelijk in een onafzienbare vlakte met gansch verloren in de verte een houten schuur. Dat was 't Studentenplak, het hoofdkwartier van de Lepeltjesheide.

Hektare bij hektare was hier dicht bezet met den prachtigen Noord-Amerikaanschen immigrant. Hier en daar zagen heele plekken rood van de bessen, hoewel het een onvoordeelig vruchtenjaar was en 't niet te voorzien stond, dat er evenals in 1904 duizenden guldens aan plukloon zouden worden uitbetaald.

De inlandsche planten hebben het er hard te verantwoorden. Hier houdt nog een plekje heide stand, ginds verheft zich een kattestaarten-eiland en op sommige plaatsen heeft de kraaiheide zich weten te handhaven, doch overigens is alles lepeltjehei en niets anders.

De vraag rijst, of het verdwijnen van het Zonneroosje soms aan 't optreden van den Yankee te wijten is. In 1864 was de plant nog niet zoo heel

West-Terschelling.

lang aanwezig, want Holkema noemt hem „deze schoone, nieuwe indigeen.”

Nu, mooi is hij zeker en hij brengt ook geld in 't land. De vruchten, cranberries, worden bij scheepsladingen uitgevoerd naar Engeland en dan weer als bessen of als jam in Nederland ingevoerd, wat nog al tamelijk gek is. Ik heb mij in den pluktijd een half mudje laten sturen en daar hebben wij overheerlijke jam van gemaakt en nog lekkerder kreeg ik gezonden van onzen gids van dezen dag. Die cranberry-jam is heel lekker en pittig, vooral wanneer je bij 't eten ervan denken kunt aan Terschelling en aan urenlange zwerftochten door de heerlijke valleien waar de mooie plant groeit.

En als je in Juni tijd en gelegenheid kunt vinden om daar even diezelfde valleien te gaan zien, overdekt met de millioenen prachtige rose bloempjes, dan is 't genot volkomen en dan kunt ge er toe komen, om den ruil met 't Zonneroosje niet te betreuren.

Toch waren we er niet mee tevreden, dat we het hoofddoel van onze reis moesten missen en overal, waar maar een kansje was zochten we naar *Helianthemum*, dubbel scherp uitkijkend, omdat het klokje van tien reeds geslagen was en de schaarsche

zomerbloem dus al verwelkt en uitgevallen moest zijn.

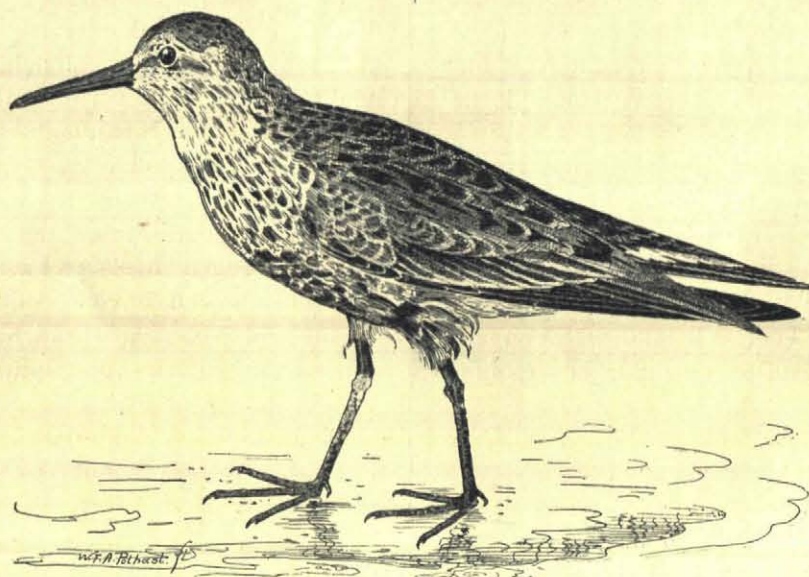
Zoo kwamen wij in een groote vlakte bewesten het Studentenplak, waar kraaihei en lepeltjēhei het gebied zoowat gelijk gedeeld hadden. Opeens hooren we een druk sterntjesgesnerp hoog in de lucht met een vreemd geluid er tusschen. Dat was weer iets moois! Een groote velduil zweefde boven de duinen en een dapper sterntje zweefde boven de uil en vertelde hem allerlei onaangename dingen.

Van tijd tot tijd plooidde het sterntje de vleugels ineen en schoot dan als een schicht op den uil neer, die den dikken kop omhoog hief en met boosaardig gekras den scherp haaksnavel op 't witte vogeltje richtte. Dit remde juist bijtijds zijn vaart, schoot

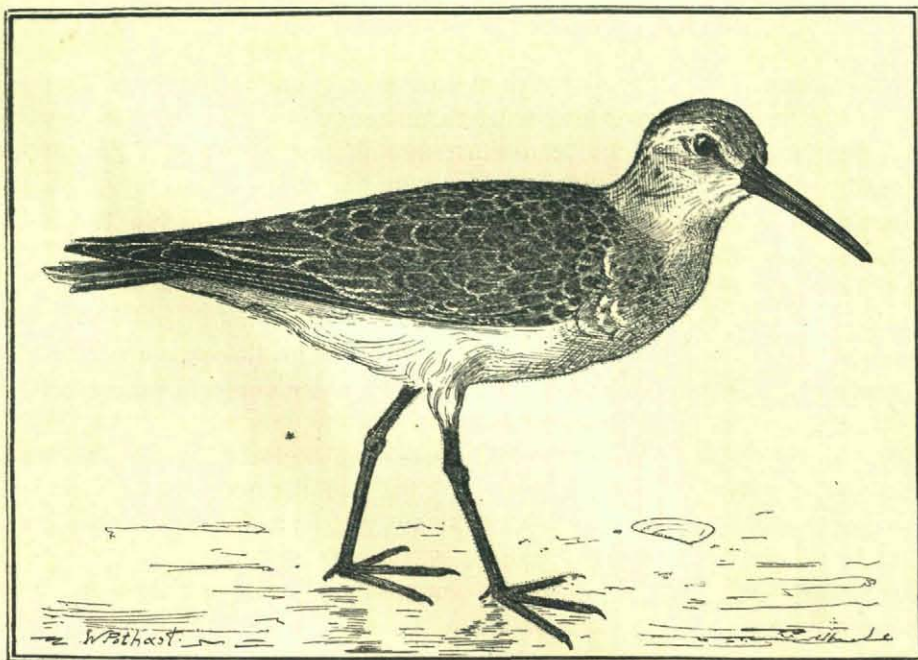
weer omhoog, om een oogenblik later met groot dreigement weer op den uil te stooten. Het was heerlijk mooi, dat duel van de twee vogels onder den grooten blauwen hemel boven het heete, blonde duin.

Toen de uil ver genoeg van 't vischdieffesnest verwijderd was, keerde de stern terug naar zijn gebied en nu was het onze beurt. Had die uil nog een nest?

Eieren zouden er wel niet meer zijn, maar jongen! Vergeten was het Zonneroosje en alles ging nu op de uilenjacht. Al spoedig werd een tweede uil

Kleine bonte Strandlooper.

Krombek Strandlooper.

opgejaagd uit het heidekruid en Bram was zoo gelukkig om, zoo al niet het nest, toch de voedings- of liever de digestieplaats der vogels te ontdekken.

Daar lagen de veer- en haarbollen tusschen het helm en al heel gauw wisten we, dat dit uilenpaar zich en zijn jongen voornamelijk met ratten en muizen gevoed had. In hoeverre het sterntje reden had tot boosheid, kunnen wij niet zeggen, want het vreten van eieren is uit de haarbollen niet met zekerheid te constateeren.

Dat was nu weer eens een aardig avontuur. Een eindje verder vonden we een rups van den hermelijn-vlinder op een kruipwilg, en een wulp vretend in de kraaibessen. De jongens aten er ook van, op een enkele na, die een paar dagen te voren er op Texel zijn maag mee bedorven had. Het was al goed namiddag, toen we in ons dorp terugkeerden, weer met negatief resultaat, maar rijk aan velerlei ervaringen.

In den namiddag ging ik met mijn beide jongens een paar rustige uurtjes doorbrengen aan de havenbaai. We legerden ons aan 't oostelijk uiteinde van de Dellewal, waar drie slijkerige schiereilandjes heerlijke voeder-terreinen vormden voor de waadvogels. Wij namen er ieder één voor onze rekening en daar Zwammetje en Brammetje nooit langer dan vijf minuten rustig konden zijn en ikzelf niets liever wenschte, dan uren lang stil te liggen in de grijze strandhaver, kreeg ik op mijn schier-

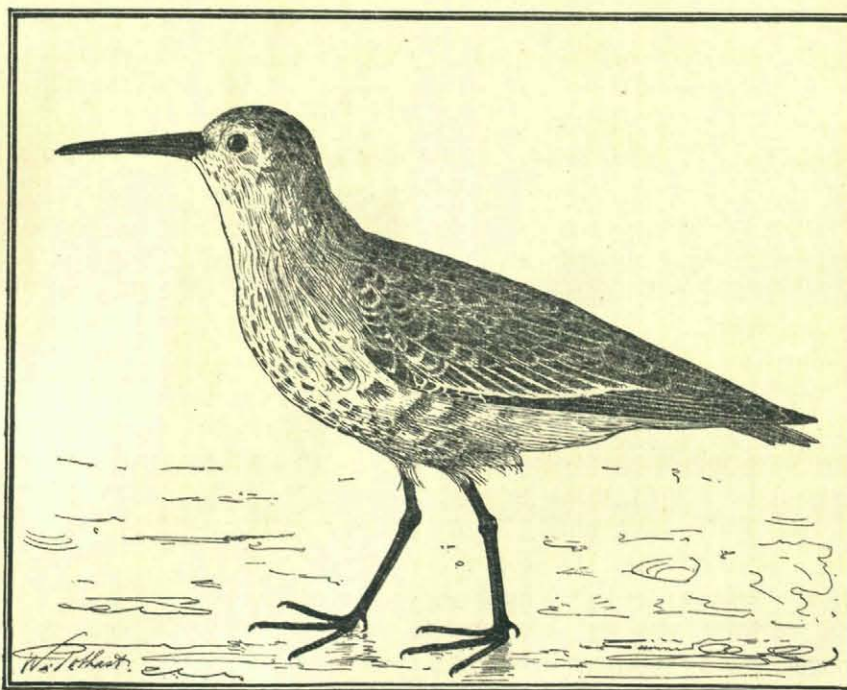
eiland honderden vogels in mijn onmiddellijke nabijheid.

Wat was het daar heerlijk: vlak bij al die vogels, links het strand-weijsje met de zilveren Artemisia, en de lila lamsoortjes, rechts de Dellewal en in 't verschiets het prachtige dorp met zijn vuurtoren en duinen en de lange pier, vroolijk bevolkt met scheepjes van allerlei tuig. Zondagswandelaars drentelden langs de Dellewal en joegen telkens troepen kneutjes op, die uit het duin waren gekomen om in de wagensporen te drinken van het zoete water. Op een duintop zaten twee jonge matrozen en die riepen zoo maar ineens zonder eenig noodzaak of aanleiding... Leve Terschelling! En als er van tijd tot tijd een wagen met feestvierende jongelui voorbij-

hobbelde, dan klonk daaruit in negen van de tien gevallen ook weer het loflied op het schoone Wadden-eiland.

In deze heerlijke zomerdagen kwam het ons ook voor als een reusachtig stuk speelgoed of als een overheerlijk rijk museum van het hoogste natuurschoon, al naar de stemming waarin wij verkeerden.

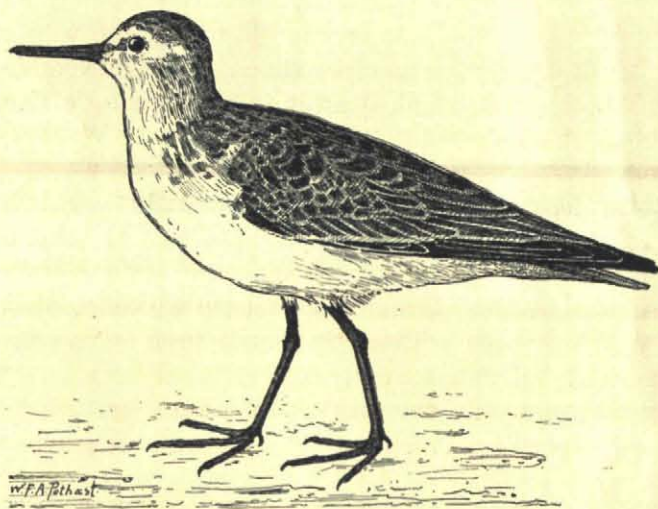
Wat hebben wij daar in enkele uren een vogels gezien! mantelmeeuwen die opvlogen met schor geschreeuw als toornige oude mannetjes, zilvermeeuwen, kleine zeemeeuwen, groote sterns, gewone

Bonte Strandlooper.

vischdiefjes en die alleraardigste dwergsterntjes, die vischten vlak aan den waterkant, waar ze de kleurige bonte pleviertjes opschrikten uit hun middagdutje. Dan weer kwam in schoone orde een dichte bende bonte strandloopers aanvliegen, meest jonge vogels, maar er waren toch ook genoeg ouden bij, in 't zomerkleed met pikzwarte veeren aan de buikzij. Een grillig geteekende steenlooper stond stil op een modderpunt en rondom hem scharrelden kleine grijze langpootjes, dat ware de kleine strandlooptjes. Ook krombek-strandloopers waren er een stuk of zes en natuurlijk de onvermijdelijke kanoeten, drie-teenige strandloopers, benevens tureluurs, grutto's witgatjes, kemphanen en oeverloopers.

In den nacht hebben wij dezelfde vogels nog eens gezien aan de Dellewal, maar op de groote zandplaat aan de westzijde van 't eiland bij Paal I en II. De ondiepe zee was spiegelglad, maar in de verte op 't Schuilegat maakte „de zilvren lamp der maan”

Kleine Strandlooper.

een breede lichtstraat op kleine kabbelgolfjes. Een enkel rood of groen scheepslicht blonk er tusschen door, achter ons vertoonde de Brandaris bij regelmatige tusschenpoozen zijn draailicht en de Roode Dame lonkte onophoudelijk het zeegat in. Vlieland wenkte van tijd tot tijd terug.

De vogels kwamen aanzetten dicht als hagel, joelend en fluitend, jodelend en krijschend, elkander verdringend rondom de ondiepe strandplassen. Hetzij ze zich in de nachtelijke stilte veiliger gevoelden, hetzij ze minder goed konden uitkijken, wij konden zeer nabij komen, dicht genoeg om door den kijker de soorten te herkennen. Zij waren nu veel levendiger dan overdag. Ook beperkten zij zich niet tot het zoeken van voedsel maar speelden en stoeiden en vochten, dat het een aard had en als ze wat opgewonden raakten, dan vloog ineens een heele bende op en scheerde weg langs het blinkende watervlak.

Het was al heel laat eer wij van dit tooverachtig schouwspel konden scheiden, om terug te keeren naar ons dorp, zorgvuldig de diepe, modderige krabbenrijke putten vermijgend, die het Groene strand zoo aantrekkelijk maken voor den liefhebber van klein zeegedierte.

Den volgenden dag brachten wij een paar uur door boven op de vuurtoren om bij ebal de Wadden tusschen Ameland, Terschelling, Vlieland en de Friesche kust te zien droog vallen. Die Brandaris is niet zoo'n nieuwerwetsche ijzeren buis van een vuurtoren, met een smal omloopje, maar een groot massief steenen bouwwerk met een platform boven op, waar een halve compagnie soldaten kan rondloopen. Een heerlijk monument, en toch had 't weinig gescheeld of „ze” hadden hem gesloopt, en vervangen door zoo'n schoorsteen.

In de vlakte van Doodemanskisten vulden we onze plantenbussen met zoden van Lepeltjehai en Anagallis en den volgenden morgen heel in de vroege vertrokken we met de Harlinger postboot, natuurlijk met het vaste voornemen, om nog dikwijls en lang 't schoone Skjillinge te bezoeken.

JAC. P. TH.

EEN ZELDZAME SPIN.

Ja, dierbare lezeres, die U als abonnée aan ons tijdschrift hebt verbonden, met de eenige maar prijzenswaardige bedoeling onze mooie en lieve natuur wat beter van buiten te leeren kennen, 't spijt me, maar die spin moet er in, al loopt u er uit. Want het is een zeer merkwaardig beest. Heusch ook een spin kan merkwaardig zijn, 't nauwkeurig bekijken waard; zelfs eentje die niet eens zoo'n mooi web met spaken vervaardigt zooals onze kruisspin.

Ik mag met de vrouwelijke spinnenangst gerust wel even den draak steken, omdat ik er dadelijk bij wil bekennen, dat ik zelf er vroeger een heel moeilijk te genezen ziekelijke vrees voor had. Nu las ik indertijd (als me goed herinner in Brehm) dat 't een bewijs van karakterzwakte, van weekelijkheid en geestelijke minderwaardigheid was, een afschuw te hebben van spinnen; en dat het al een vrij ernstige geestesziekte verraadt, of althans den aanleg er toe, wanneer iemand rilt op 't gezicht van een spin. Hoe lang 't geduurd heeft eer ik, na dat mijn besluit tot manhaftigheid in deze was genomen, een levende spin met de vingers durfde aanvatten, weet ik niet, en tot voor eenige jaren rilde ik er altijd nog bij.

Nu is 't voor goed over; en dat zult u wel willen